

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput XXXV. De ligneo tripode, & quomodo futuri post Valentem
Imperatoris nomen ex primis elementis quidam scrutati sint: & de caede
Philosophorum: deque Astronomia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

καππαδόκας, κ' ἑδὺ ἰστων ὁμόρους, συμβάλ-
λων πολλὰς μὴν, κ' ἄλλας ἐρχθέντων τότε ἐκ-
κλησιαστικὰς φιλοσόφους, οἳά γε πάλαι τὸ
δόγμα παρθαίως περσεβούντας· κ' ἑστωι-
κίας ἢ ἐν πόλεσιν ἢ κώμας οἱ πλείους ὤκνουν ἔτε
ἢ παρὰ δόσει τῶν παροργισθημένων εἰθίωθη-
σαν ἔτε ὑπὸ χαλεπότητι τοῦ χειμῶνος, φύσει
ἔτι δὲ χώρῃ ἐκάστοτε συμβαίνουσι, διωα-
λὸν ἴσως καλεφαίνετο ἐν ἐρημίαις διατρέχειν
ἐνδοκιμώτατοι ἢ ὧν ἐπυθόμην ἐρχόντο ἐνθά-
δε μοναχοὶ, λεόντιος, ὁ τὴν ἐν ἀγκύρῃ ἐκ-
κλησίαν ὑπερῶν ἐπιτροπεύσας· Ἐπραπίδιος,
ἡ δὲ γηραλέων ἄν, πολλὰς ἐπεσκόπει κώ-
μας· παρ' ἐστὶ τῆς βασιλέως, ὁ πτωχῶν
ἐν ἐπιστημώτατον καὶ ἀγαθόν, ὑπὸ βασι-
λέως ἔκαστα ἐπιτροπεύει τὴν δὲ γῆν ἐλα-
βε, κ' εἰς ἐπὶ νῦν ἔχει.

A Cappadoces, eorumque finitimos, mul-
tiis aliis Ecclesiasticis philosophis abun-
dasse existimo; quippe qui jampridem
Christianam religionem studiose cole-
rent. Eorum autem plerique per con-
tubernia in urbibus & pagis simul dege-
bant. Neque enim superiorum tradi-
tioni adhuc assueverant: neque præ fri-
goris acerbitate, quæ illic ob naturam
loci sæpissime solet evenire, fieri pote-
rat, ut in solitudine morarentur. Eorum
porro quos illic vixisse comperi mona-
chorum, clarissimi fuere, Leontius, qui
postea Ecclesiam Ancyræ administravit:
B & Prapadius, qui jam provecta ætate
multis in vicis Episcopi munere funge-
batur. Præpositus etiam fuit Basilidis,
quod est celeberrimum Prochotro-
phium, à Basilio Cæsariensi Episcopo
constructum: à quo cognomentum
initio cæpit, & hæcenus retinetur.

Κεφ. λέ.

CAPUT XXXV.

Περὶ τῆς ξύλων τριπόδος, κ' τῆς βασιλέως ἀφ' ἧς τῆς
συχνῶν εἰσόδων, κ' αὐτῆς τῶν φόνων τῶν φιλοσόφων, κ'
αὐτῆς ἀφροσύνης.

De ligneo tripode, & quomodo futuri post
Valentem Imperatoris nomen ex primis ele-
mentis quidam scrutati sint: & de cade
Philosophorum: deque Astronomia.

Ἄλλα τὰ μὴν ἀφηγησάμην, ἐφ' ὅσον μοι
Ἀμαθῆν ἄξεχρῆστο, περὶ τῶν τότε ἐκκλη-
σιαστικῶν φιλοσόφων τῶν δ' αὐτῶν ἐλλήνων, μι-
κρὰ πλείους καὶ ἐκείνο καιρὸς διεφθάρσαν· π-
ρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἐν φιλοσοφίᾳ παρ' ἑαυτοῖς
σομίζοντο, πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τῆς χριστιανισμοῦ
ἡσυχαστικῆς, ἐκβαλόντων τοὺς παρὰ τὴν ἰσθμὸν
ἐκβαλόντων ῥωμαίων ἡγεμόνων, μαυρίαις
τῆς παρθαίως περσεβούντων, καὶ τε-
λεσιώσαντες, τριπόδα ξύλινον ἐν δάφνης κατε-
τακτάσαντες, κ' ἐπικλήσειον λόγους οἱς εἰώθη-
σαν, ἐτέλεσαν ὡς ἐκ συλλογῆς γραμμάτων,
καὶ ἕκαστον σοιχείον ὑπὸ μηχανῆς ἔτριπο-
δον καὶ τῆς μαυρίαις σημασιῶν, ἀναφα-
νῆσι τὸ ὄνομα ἔσομδρος βασιλέως· κεχη-
νῆσι ἢ αὐτοῖς εἰς θεόδωρον, ἄνδρα τῶν ἐν
ταῖς βασιλείαις ἐπισήμως σεβασμένων,
ἐλλήνων καὶ ἐλλόγιμον, μέχρι τῆς δέλτα
ἐπὶ τῆς παρθαίως ἐλθῶσα τῶν σοι-
χείων ἡ σωτάξις, ἡπάτησε ἑδὺ φιλοσόφους
καὶ ὅσον παρὰ θεόδωρον βασιλεύσαν παρσε-
βούντων κατὰ μνηστικῆς δὲ τῆς ἐπιχειρή-
σεως, ὡς εἰς ῥωμαίαν ἐπιβλαβεῖς ἐάλης

V Erum de Ecclesiasticis philosophis
qui eo tempore vixere, quantum
quidem scire potui, hæcenus comme-
moravi. Gentiles vero Philosophi, ea
tempestate pæne universi periere. Non-
nulli enim qui in philosophia præstare
cæteris videbantur, Christianæ religio-
nis incrementum ægre ferentes, quif-
nam Valenti in Imperio successurus es-
set, prænoscere studuerunt. Cumque
ejus rei causâ omnia divinandi genera
tentasset, tandem tripodem ligneum
ex lauro fabricarunt, & invocationibus
D ac verbis solennibus consecrarunt: ita
ut ex collectione literarum per singula
elementa, quæ per artem tripodis at-
que oraculi designabantur, nomen fu-
turi Imperatoris appareret. Porro cum
omnium vota inclinarent in Theodo-
rum, qui tum splendide in palatio mili-
tabat, Gentilem quidem, sed egregium
alioqui virum; ordo literarum ad quar-
tum usque ejus nominis elementum pro-
gressus, Philosophos in fraudem indu-
xit. Brevi enim sperabant Theodorum
Imperio potiturum esse. Verum pro-
dito eorum conatu, Valens quasi salus

ipsius insidiis appetita fuisset, incredibili A
ira succensus est. Itaque Theodorus,
& tripodis artifices comprehensi, hi
quidem flammis absumi, ille gladio
obtruncari iussi sunt. Sed & quoque
in Imperio Romano celebriores erant
Philosophi, hac de causa similiter ex-
tincti sunt. Cumque Imperatoris ira
nullis retinaculis coereretur, etiam in
eos qui Philosophi non erant, sed veste
duntaxat Philosophorum utebantur, ca-
des grassata est. Ita ut ne hi quidem
qui aliis studiis vacabant, fimbriatis pal-
liis uterentur, propter suspicionem peri-
culi ac metum, ne vaticiniis & magicis B
consecrationibus operam dedisse viderentur.
Ac profecto apud eos qui recte
sapiunt, reprehensione dignus, est, ut ar-
bitror, tum Imperator ipse ob immodi-
cam iram & crudelitatem: tum Philo-
sophi, ob temeritatem & consilium Phi-
losophis parum conveniens. Nam ille
quidem arbitratus, id quod extremae
dementiae est, se successorem suum in
medio sublatum, nec iis qui oracu-
lum consuluerant pepercit, nec illi de
quo consultum fuerat oraculum. Ac
ne quidem illis pepercisse dicitur, qui
eandem cum illo, aut similem haberent
appellationem, à litera Th, incipientem
usque ad literam D, cuiusmodi tunc
erant multi viri nobiles. Philosophi vero
quasi in ipsorum potestate situm esset, ut
Imperatorem deponerent, aliumque
rursus constituerent, istud facinus aggressi
sunt. Enimvero si hæc astrorum decretis
assignanda sunt, futurum Imperatorem,
quemcunque demum, expectare eos
oportebat. Sin ea res ex Dei nutu ac
voluntate proficiscitur, quid necesse
erat eam curiose scrutari. Neque
enim divinatione aut studio humano
sciri potest id quod Deus decreverit.
Nec si id liceret, tamen rectum esset
ut homines, quamvis omnium sapien- D
tissimi, melius se quam Deum, consu-
lere existimarent. Quod si præ cupi-
ditate duntaxat res futuras cognoscen-
di, eo imprudentiae progressi sunt, ut
in præsens periculum se præcipites da-
rent, & leges olim apud Romanos la-
tas contemnerent, tunc cum ritus Gra-
canici & sacrificia tuto peragebantur,
non eadem senserunt quæ Socrates.
Qui quamvis injustè cicutam bibitu-
rus, cum ei liceret evadere, tamen ob
legum reverentiam, in quibus natus &

ὄν ἀνελὸς ἦν χαλεπαίνων ἐκ τέτοιον
δὲ συλληφθέντες θεόδωρος τε, καὶ οἱ τε-
ποδῶν τεχνίται, οἱ μὲν πυρί, οἱ δὲ ἐξ ὀφθα-
λμοῦ ἀπολέσθαι προσετάχθησαν ἀπαπτοῦ
δὲ διὰ τὴν αὐτῶν αἴψαν διεσθάρσαι,
καὶ οἱ ἀνα πάσαν τὴν δεχομένην λαμ-
πρῶς φιλοφάντες ἀγίετε δὲ τῆς βα-
σιλέως ὀργῆς ἕως, καὶ εἰς μὴ φιλοσό-
φος, ἐδῶτι δὲ τῆ ἐκείνων χράμενος,
ὁ φόνος ἐχώρει ὡς μὴ δὲ ἔδω ἀλλὰ
ἐπισηδύνοντας, κρηκῶσις ἢ περὶ νόμιον ἀμ-
φιένουσαι δι' ἰσσοῖαν κινδύνου καὶ δέου
ὡς ἀν μὴ δόξωσι περὶ μαντείας καὶ τε-
τάς ἐχολακίαις ἐχ' ἡκιστα δὲ ἀπὸ τῶν
δὲ φρονέσι, δίκαιον οἶμαι κατὰ μίμν-
δαι, βασιλέα τὴ τῆς ἐπι τοῦτο ὀρ-
γῆς καὶ ἀμότητος, καὶ ἔδω φιλοσόφου
προσπετείας καὶ τῆς ἀφιλοσόφου ἐπιχει-
σεως· ὁ μὲν γὰρ δὴ τέτο τοῦ λίαν ἐπι-
ὑπολαβῶν, ἀναίρησει τὸν μετ' αὐτῶν βα-
σιλεύσοντα, ἕτε τῶν μανθουσαμένων ἐπι-
σαῶ, ἕτε περὶ ἕ ἐμανεύσαντο ὡς δὲ
φασίν, ἕτε τῶν ὁμωνύμων αὐτῶ, οἱ τῆς
ἦσαν ἐπισημοὶ τότε, τῆς αὐτῆς προση-
γορίας καὶ ἡ ὁμοίας, ἀπὸ τῆς ἕ δεχομένης
μέχρι τῆς δὲ οἱ δὲ, ὡς περὶ ἐν αὐτοῖς ἐν
βασιλέα καθαιρεῖν καὶ πάλιν ἐγείρειν,
ἐπὶ τέτο προσήχθησαν καὶ μὲν ἐν
τοῖς ἀπαξ δεδογμένοις ἐν τῆ τῶν ἀστρο-
φορᾶ ταῦτα λογισέον, ἐξῆν τὸν ἐπι-
μῆρον, ὡς περὶ ἦν, ἀειμένειν· εἰ δὲ Θεῶ
βελῆς τὸ ἐργον, τί πολυπραγματεῖν εἰδὲ
εἰ γὰρ δὴ περὶ ἐν προγνωσεῖς ἢ ἀπεδῶ
ἀνδραπείας, ἐνεσιν ἐπὶ σαῶν τὸ Θεῶ
δοκῆν ἕτε εἰπερὶ ἐξῆν, καλῶς ἐπι-
οἶεσαι ἀνδραπείας ὄντας, εἰ καὶ πάλιν
σοφωτάτες, ἀμεινον Θεῶ βελενῶσαι
εἰ δὲ ἀπλῶς ὑπὸ προθυμίας τῆς ἀπὸ
τὸ μέλλον εἰδήσεως, ἐπὶ τοῦτο ἀκέραιον
ἔχον, ὡς εἰς ἔτοιμον ἀλέσαι κινδύνου καὶ
νόμιον ὑπερδεῖν πάλαι τεθέντας ἐν
μαίσις, καὶ ἡνίκα ἐλληνίζεν τὴ καὶ ἔδω ἀνδρα-
πείαν ἦν, ἕ τὰ αὐτὰ ἐφρόνον σακράτει
ἐξῆν σωζέσθαι, ἕ τὰ αὐτὰ ἀδίκως κινῶν
μέλλων πειν, αἰδοῖ νόμων καθ' ἕ ἐχρησάται

ἐπεὶ φησὶ καὶ πρὸς δυνάμει, ὅτι ἀπέφυγε τὸ δεισμώθειον.

A educatus fuerat, è carcere licet posset, fugere noluit.

Κεφ. λς'.

CAP. XXXVI.

Περὶ τῆς Αὐροματικῆς ἐξστρατείας, καὶ τοῦ Ἐδουάρτου βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ τῶν ἀποστόλων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν φιλοσόφων Θεοδοσίου τοῦ ἐπιφάνους, καὶ τῶν λόγων τῶν φιλοσόφων Θεοδοσίου τοῦ ἐπιφάνους, καὶ τῶν λόγων τῶν φιλοσόφων Θεοδοσίου τοῦ ἐπιφάνους.

De expeditione adversus Sarmatas, deque obitu Valentianiani in Gallia: & quomodo Valentianianus Junior Imperator est renuntiatus. Item de persecutione Episcoporum, & de oratione Themistii Philosophi, quae Valentem clementiorem reddidit erga eos qui ab ipso dissentiebant.

Ἄλλα ταῦτα μὲν ἤπερ ἀνδοκίμασθε, Ἀποκρίτω τὸ καὶ λεγέτω καθάρα μόνων ὁ σαυραματικῶν χωρία τινὰ τῆς πατρῴας ἡμετέρας δεχομένης, ἐπεστράτευσε τέτοις βασιλευσίν, οἱ δὲ, τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος καὶ τὴν ἀσθενοῦσαν ἀκρόασις, πρὸς τοὺς ἐπιφάνους, εἰρήνην ἤταν. ἰδὼν δὲ τέρας, εἰ τοῖσδε σαυραματικῶν πάντες εἰσὶν ἐπιφάνους, τῶν δὲ ὅτι κρείττους παρὰ τοὺς ἡμετέρας βασιλεῦσιν, ἐμπίπτει ὀργῆς, καὶ μέγα κεκαργῶς, ἢ δὲ τῶν ὅτι ἰσχυροῦς ὑπομένει ἐφ' αὐτὴν καὶ τὴν Ῥωμαίων δύσπραξιν δεχθὲν εἰς αὐτὸν ἀπεισάταν, εἰ σαυραματικῶν βαρβαρῶν ἔθνη, ὧν ἀριστοὶ ἔσονται, ἀγαπᾶσιν ἐφ' αὐτῶν μένοιτες ἔσονται, ἀλλ' ἔπιπτε τῆς ὑπὸ αὐτῶν δεχομένης ἐξστρατείας, καὶ πολεμῶν ὅλων παρὰ τοὺς Ῥωμαίους, φωνάζοντες ἔπι πολὺν ἡμετέραν, καὶ τῶν δὲ βοῶντων, ὑπὸ ἀμέτρητος διαστάσεως παρὰ τοὺς ἡμετέρας, φλέψαι ἀμαρτωλῶν ἐργῶν, καὶ ἀναδοθῆναι αἱματώδη, ἐν φρεσὶ πᾶσι τῶν γαλλίας ἐτελεύτησε τὸν βίον ἔτη μὴν ἀμφὶ τὰ πενήκοντα καὶ τεσσαρακοχθῶν, τρισκαίδεκα ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς μάλα καὶ λίαν ἐπισημῶς διαγρόμενος, ἔκλει δὲ ἡμέρα τῆς τελευτῆς αὐτῆς, ἀναγορεύει βασιλεὺς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὁ νεώτερος, καὶ ὁ μὲν αὐτῶν αὐτῶν παῖς, ὅτι εἰς μακροῦν ἔπεμψεν ἑαυτὸν τῇ αὐτῆς χειρὸς ἰσχύϊ, ἑλθὼν τὸν Ἑλληνα ὁ αὐτῆς ἀδελφός, εἰ καὶ τῶν δεχθῶν ἐκατάπαυον, ὡς τῶν στρατιωτῶν πρὶν αὐτῶν ἐπισημῶς, τὰ σύμβολα τῆς δεχθῆς αὐτῶν ἀπεισάτων, ἐν τῷ δὲ ἑλθὼν ἐν ἀντιοχείᾳ τῆς συρίας διαγών, ἐπὶ μάλλον ἐπέδιδε τοῖς ἑτέροις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ δοξαζομένῳ ἀπεχθανόμενος, καὶ χαλεπῶς τοὺς ἐπέσειε, καὶ ἤλαυνε.

B Sed de his rebus, pro suo quisque arbitrio & loquetur & sentiet. Porro cum Sarmatae loca quaedam Occidentalis Imperii vastassent, Valentianianus expeditionem adversus eos suscepit. Illi cum ingentem numerum copiarum, & apparatus magnitudinem comperissent, missis legatis pacem ab eo petierunt. Quibus ille visus, percontatus est, utrum omnes Sarmatae ejusmodi essent. Illis vero affirmantibus, totius Gentis nobilissimos adesse & legatione fungi, ira excanduit. Contentaque voce exclamans: Gravis profecto, ait, calamitas evenit subditis nostris, & adversa fortuna premitur Imperium Romanum, quod ad nos usque devolutum est; quando Sarmatae Gens Barbara, quorum isti sunt praestantissimi, non contenti sunt intra fines suos degere, sed in Imperium meum invadere audent, & cum Romanis omnino bellum gerere praesumunt. Quae cum saepius in clamaret vehementi indignatione correptus, praemodica contentione qua satis ejus praecordiis, vena simul & arteria dirupta est. Unde effusa subito sanguinis copia, in castello quodam Galliae animam exhalavit: cum vixisset quidem annos quatuor circiter & quinquaginta, Imperium vero optime ac praestantissime annis tredecim administrasset. Sexto vero post ejus obitum die, filius junior ejusdem cum ipso nominis, Imperator a militibus nuncupatur. Nec multo post Valens & Gratianus frater illius, electionem ejus suo suffragio comprobant, licet initio moleste tulissent, propterea quod ante ipsorum contentum, milites insignia imperii ei tribuissent. Interim Valens Antiochiae in Syria degens, adversus eos qui aliter quam ipse de Deo sentiebant, majore indies odio aestuabat, eosque acerbissime vexare ac persequi non cessabat.